

Obligation and Inspiration

Parasha Behar

Vayikra - 25

he shall reckon that with him; according to his years shall he repay his redemption. ⁵³ He shall be with him like a laborer hired by the year; he shall not subjugate him through hard labor in your sight.

⁵⁴ If he has not been redeemed by these means, then he shall go out in the Jubilee Year, he and his children with him.

⁵⁵ For the Children of Israel are servants to Me, they are My servants, whom I have taken out of the land of Egypt — I am HASHEM, your God.

2 Jeremiah-34

"God's Word came to Jeremiah: "God, the Lord of Israel, says: When I took your ancestors out of the land of Egypt, the place of slavery, I made a covenant with them: "In the beginning of the seventh year, each one of you shall free his

Hebrew brother who has been sold to him and served him for six years. You shall set him free."

However, your ancestors did not listen to Me or pay attention.

"Now, you turned back recently and did what is proper in My sight by proclaiming freedom for your fellow man. You made a covenant before Me in the Temple which bears My Name. ¹⁶ But you have turned back and profaned My Name by enslaving your servants and maidservants, whom you had set free, forcing them to serve you as slaves and maidservants.

3 June 2018 - 3

"וידבר ד' אל משה ואל אהרן, ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים, להוציא את בני ישראל מארץ מצרים" (שמות ו' י"ג), ופירושוהו בירושלמי (ר"ה פ"ג ה"ה) "אמר ד' שמואל כ"ד יצחק, על מה צירום? על פרשת שלוח עבדים."

ומקרא מפורש הוא בירמיהו (ליד ל"ג) "כח אמר ד' אלוקי ישראל, אנכי כרתי ברית עם אבותיכם ביום הוציאני אותם מארץ מצרים מבית עבדים לאמור, מקץ שבע שנים תשלחו איש את אחיו העברי וגו'."

כריתת ברית מיוחדת היתה בייצאת מצרים על מצות שילוח עבד עברי, ויש להתבונן מה טעם נצטוו במצוה זו באותה שעה, והרי אין מצות עבד עברי נוהגת אלא בזמן היובל, וא"כ מה טעם להקדים מצוה זו דוקא לפני מתן תורה, (ולא מצינו שנצטוו לפני הדבור אלא על מצוות שנהגו מיד כמו שבת וכד').

4 עוד אמרו בירושלמי (שם) "ואתיא כהניא דא"ר הילא, לא נענשו ישראל אלא על פרשת שילוח עבדים, הה"ד מקץ שבע שנים תשלחו איש את אחיו העברי", כלומר, מאחר שעל מצוה זו של שילוח עבדים נצטוו ביום צאתם ממצרים, לכן נענשו עליה יותר מאשר על כל מצות התורה, וכמ"ש הנביא ירמיהו "כח אמר ד' אלוקי ישראל, אנכי כרתי ברית את אבותיכם ביום הוציאני אותם מארץ מצרים מבית עבדים לאמור, מקץ שבע שנים תשלחו איש את אחיו העברי וגו' לכן כח אמר ד' אתם לא שמעתם אלי לקרוא דרוור איש לאחיו וגו'."

5 מתבאר מן הכתובים כי כל גזירת הגלות היתה עונש על שבטלו מצוה זו, ולמה על מצוה זו דוקא, כי עליה נצטוו ועליה נכרת ברית "ביום הוציאני אותם מארץ מצרים מבית עבדים", וכיון שנתחזקה מצוה זו כל כך ע"י שנצטוו עליה בייצאתם ממצרים, נתבעו עליה קודם לכל.

והיא גופה צ"ב, מה חיזוק יש ע"י הציווי כשעה יציאת מצרים, האין די בכך לצנותם במצות שילוח עבדים בעת מתן תורה ביום הנשגב והנורא של מעמד הר סיני?

6

7 ותמצית דבריהם כי אה"י גם עבד עברי מחוייב בכל תרי"ג מצוות, אבל אין עבד ה' מי שמקיים שלחו ערוך לבד אלא להיות עבד הוא כדברי הרמב"ן פרשת ואתחנן עה"פ ואותו תעבוד וז"ל שתהא מפנה עצמו לתורה ולמצוות ולא יהיה לך עבודה אחרת... שתה"י לו בכל עת כעבד הקנני המשרת לפני אדוניו תמיד שעושה מלאכת רבו עיקר וצרכי עצמו עראי וכ"י ע"ש. (ועי במאמר ישראל אשר בך אתפאר משי"ב על דברי הרמב"ן אלו).

כתוב בסוף פרשת בהר בטעם מצות שילוח עבד עברי כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים, ובחז"ל בכמה מקומות מבואר כונת הפסוק כי לי בני ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים וכאילו יש סתירה שמי שעובד אדון אחר אי"א להיות גם עבד ה'. וכן בגמ' קידושין כב: כשנותן טעם לדין רציעת העבד איתא שם בזה"ל אמר הקבי"ה אין ששמעה קולי על הר סיני כשעה שאמרתי כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם ולא עבדים לעבדים והלך זה וקנה אדון לעצמו ירצע ע"ש. ונראה משם כי יש טענה גדולה על אדם זה שלא קבל על עצמו עבודת בוראו כראוי וכאילו פרק מעל צוארו עול מלכות שמים במה שקנה אדון לעצמו. וכבר הקי רש"י בפרשת משפטים הלא עבד עברי מחוייב בכל תרי"ג מצוות ואיזה פריקת עול מלכות שמים יש כאן. וע"ש.

8

נמצא כלל העבודות למלאות כל רגע בעבודת ה' גם כל הגדרים וסייגים שאדם עושה לעצמו לשמור עצמו מן החטא ולעלות מדרגה אחר מדרגה בעבודת ה' זהו חיוב העבודות לה' אשר כל איש ישראל מחוייב בה. גם פועל שמשכיר עצמו בשביל פרנסתו יכול לחזור בו אם ירצה להתחזק עוד באיזה ענין של תורה ומצוה וללוות על שכירתו משא"כ העבד הוא כבר קנה אדון לעצמו ואין בידי החוסף גדרים וסייגים בבית אדונו שהוא משועבד לו לעבדו, ואף שמקיים כל חיובי מצות המוטלות עליו מי"מ יש כאן מפריקת עול שמים.

In Torah, there is a sense of obligation. In fact, the whole Torah consists of obligation – a Jew is obliged to perform all the commandments and avoid all the Torah's prohibitions. Every word of Torah obliges. Even the verse which states that "Our days are like a passing shadow" is explained by the Sages as the obligation to make the most of each day.

The very first component of Torah living is to accept the bond of obligation to Hashem – the Sages illustrate this with the analogy of a nation which asks a great king for laws

by which to live; the king's response is: "First, accept me as your king. Only then can I command you to fulfill specific commands." If there is no binding obligation to begin with, the commands will not be commands – just as they are voluntarily accepted now they are liable to be rejected later. Torah living consists of a basic, underlying commitment, a mindset of obligation, and following on from that basic attitude, a sense of obligation to each particular commandment – obligation from beginning to end.

14 "Na'aseh v'nishma – We shall do and then we shall hear (understand)." The Jewish people's acceptance of the binding nature of Torah is primary and unconditional, pledged before knowing what that acceptance will mean in practical terms. Only then do we seek to understand what it is that we have taken on. First, we sacrifice control to the Master of Creation, then we seek to build.

Torah demands allegiance, loyalty, obligation; Torah does not prescribe freedom. On the contrary, the gemara indicates that real freedom is to be found only in being bound by the obligations of Torah!

15 Judaism without

obligation is a contradiction in terms; but what is more insidious is the underlying misunderstanding of the human relationship with the Divine – if I decide what my obligations are, of course I am in control and those obligations are really only a thin veil for my own ego. The reliable criterion for working within Torah is: what is my motivation? Is it to define and fulfill my obligations fully without regard to the difficulty involved, or is it primarily to make life easier for myself? The former is Torah, the latter is self-serving delusion. If the primary value is the search for my real obligations, the result will be truth. If the primary value, however, is my own comfort, the result will be a distortion of reality which resembles my own inflated ego, and I will be forever trapped in a delusion of freedom. Only a slave to the truth is free.

16 writings of Rabbi Dessler ztz'l, the idea of giving and taking. This idea is well-known in Torah thinking; let us summarize it briefly in order to understand its relevance to our subject of the centrality of obligation in the Torah view of life.

All relationships between people involve giving and taking. In some aspects of a relationship one party is the giver and the other receives, and in some aspects the direction of giving is the reverse. Any particular individual relates to others, and in fact to the world in general, on a

9 ונראה דסוד דבר זה נתגלה בדברי הרמב"ן ריש פרשת משפטים וז"ל שם בפסוק ב' התחיל המשפט הראשון בעבד עברי מפני שיש בשילוח העבד בשנה השביעית זכר ליציאת מצרים הנזכר בדבור הראשון כמו שאמר בו וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויפדך ה' אלוקיך על כן אנכי מצוך הדבר הזה היום וכו' וכו'. ולכן החמיר בה הנביא מאוד ואמר אנכי כרתי ברית את אבותיהם וכו' וגזר בעבורה הגלות עכ"ל. וע"ש. היוצא מדבריו שלא מדובר כאן על סתם מצוה פרטית אלא על מצוה גדולה אשר בקיומה טמון יסוד אמונתנו כמצווה עלינו בדבור הראשון אנוכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. אבל עדיין אין זה מספיק כי הרי כמה מצות יש לנו זכר ליציאת מצרים וכולם חשובים הם – ועי

10 הנה בברכת הודאה שבברכת המזון אנו מודים על שהוצאתנו מארץ מצרים ופדיתנו מבית עבדים, הרי שני דברים יש היציאה מן הארץ והפדיון מעבדות. וחילוק זה מקורו ג"כ בדבור הראשון אשר שם מודגשים שני העניינים אשר הוצאתיך מארץ מצרים – מבית עבדים. וכבר פ"י הרמב"ן שם בפרשת יתרו כי היציאה ממצרים מחייבת אמונה בה' הווה וקדמון מחדש ובעל יכולת ומבית עבדים מחייב לעבוד אותו וז"ל שם וטעם מבית עבדים שהיו עומדים במצרים בבית עבדים שבוים לפרעה ואמר להם זה שהם חייבין שיהי' ה' הגדול והנכבד והנורא הזה להם לאלוקים שיעבדוהו כי הוא פדה אותם מעבדות מצרים כטעם כי עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים... וזו המצוה תקרא בדברי רבותינו קבלת מלכות שמים. עכ"ל.

11 בלאור דבריו בקיצור כי הניסים ונפלאות של יציאת מצרים והאותות והמופתים באדמת בני חם הם המחייבים להאמין בה' ובהשגחתו הפרטית, אבל המחייב להיות לו לעבד ולקבל מלכותו הוא מה שפדה אותנו מבית עבדים כדי להיות לו לעבדים, וכל מה שנתבונן מצב עבודתנו במצרים נתחייב יותר להשתעבד לו יתברך. והנה גם במצוות שהם זכר ליציאת מצרים יש ב' סוגים, יש שמזכיר אותנו אותות ומופתים ויש שמזכיר אותנו היציאה מעבדות, ולשני הסוגים תכלית שונה, לאחד תכליתו אמונה ולשני תכליתו עבודה והבן. והמדייק בפסוקי התורה ימצא כי השני מצוות שהזכרנו לעיל מצוה כללית של ואתו תעבוד ומצוה פרטית של שילוח עבדים שניהם סמוכים למצות זכירה של יציאה "מבית עבדים" דייקא. ועי' ואתחנן וי' י"ב וי"ג השמר לך פן תשכח את ה' אשר הוציאך מארץ מצרים "מבית עבדים", את ה' אלוקיך תירא ואתו תעבוד וכו'. וכן בירמ"י ל"ד פסוק י"ג וי"ד אנכי כרתי ברית את אבותיכם ביום הוציא אותם מארץ מצרים "מבית עבדים" לאמר מקץ שבע שנים תשלחו איש את אחיו העברי וכו', ודייק.

12 נמצא דשילוח עבדים הוא מצוה אשר על ידה נזכרים בעבודתנו במצרים המחייבת אותנו היום להיות עבדים לה'. אבל אין זה זכר בעלמא אלא מעשה גדול של התבוננות ולימוד, כי אין זה המצוה לשלוח לחירות כמו שאנחנו יצאנו מרשות פרעה אלא הרבה יותר מזה. והוא שכבר פירשנו טעם המצוה מפורש בתורה "כי לי בניי עבדים" אשר הקונה אדון לעצמו סותר במעשיו את העבדות המחייבת לה' אי"כ נמצאו למדים מזה עצם שיעורה של עבדות זו שהיא למלאות כל היום בעבודה לה' בלי שום שעבוד עול אחר, וכדברי רש"י הני"ל שאינו מספיק קיום מצות התורה לבד אלא להרבות גם בגדרים וסייגים אשר רק זה נמנע ממנו כשהוא נמכר לעבד. ויוצא מזה כי מצות שילוח עבדים יחידה היא במינה כי המצוה עצמה מלמדת אותנו שיעור העבודה לה' עד כמה מחויבים אנו לו עבודה תמורת פדיון נפשינו מעבודת מצרים ואין לנו מצוה אחרת כמוה המורה על יסוד זה במה הוא השיעור של "כי לי בניי עבדים".

continuum of giving or taking – some people are givers, some are takers.

17 In their depth, these two polarities represent the higher, spiritual world and the lower, material world. Giving is an attribute of the Divine; in fact, it is the primary quality of the Divine to which we can relate. Taking is foreign to the Divine; taking implies some lack, some need which is fulfilled by that which is given – obviously this is not relevant to Hashem Who lacks nothing. One who gives resembles the Divine; one who takes distances himself from his Divine image.

Of course, sometimes receiving is actually giving – the gracious acceptance of the gift of an admirer by a great person is in fact an act of giving; in such a case it is the giver who needs to give, the receiver does not need the gift intrinsically but accepts it only as a favor to the giver. At root, the receiver of the gift is the real giver; what is important is the essence of the transaction and the relationship, not the transfer of a physical object.

19

So giving is Divine; taking is, at best, human. Now the application of this fundamental subject which sheds light on modern society (and the Jew's place in it) is as follows. In human relationships, the polarities of giving and taking can be expressed as obligations and rights. My rights are your obligations: my right to my property can be expressed as your obligation not to steal. My right to free speech is your obligation to allow me to speak freely. A worker's right to a living wage is his employer's obligation to pay that wage. It is your obligation to see to it that my rights remain intact. Every right implies an obligation; the rights of individuals are the obligations of society at large.

20 The important point to grasp here is that rights and obligations are interlocked; neither is meaningful without the other. Just as there can be no receiver without a giver, there can be no rights without obligations.

* Now rights are parallel to taking, and obligations are parallel to giving. After all, my rights are due to me, I can demand them if necessary, they are mine. Obligations are those things which I have to do for you, I have to limit myself, to give up some of my freedom and desires in order to accommodate your rights. In guarding my rights I am a taker; in honoring my obligations I am a giver.

21 Of course, both rights and obligations are true and necessary. Each individual has a right to expect that which is due to him and an obligation to provide others with all that is due to them. But the essential question is: Where is your focus? What concerns you more – your rights or your obligations? A person who is concerned with his rights is a taker; one who is concerned with his obligations is a giver. Focusing on one's rights is focusing on the self – a constant awareness of one's needs and the desire to satisfy them. Focusing on one's obligations is focusing on others and the function of giving.

25 Let us look more deeply into the idea of giving and taking. Taking is related to the present – when I take, I have what I want now. Giving is an investment in the future – when I give, apart from the pleasure of giving, I may not see the effects for a long time; in fact, all I may experience now is the sacrifice of that which I am giving away. A Jewish life is invested in the future; that is the meaning of *emuna*, faith. I do what I must because it is correct, because I am obliged; I

am not looking for an immediate result. The focus on giving and obligation is a focus on another time and another world.

22 This difference of focus has far-reaching practical consequences. The Midrash describes the ideal relationship between a Jewish master and slave: the slave must work for his master as best he is able, and the master must treat his slave as a brother. Obviously, if both live up to their obligations the relationship will be productive and peaceful. But when the master focuses on the slave's obligation to work hard, and the slave keeps demanding that the master treat him better instead of working as he should – when each one forgets his obligations and thinks only of his rights – the result is war. And both are quoting the Torah! When the master reminds the slave that he is supposed to work single-mindedly and the slave reminds the master that he is supposed to treat him like a brother, both are absolutely correct – but they are focusing on the wrong end of the deal, and that is where the problems begin.

23 Two people in marriage, each trying to give to the other – the result is an idyllic relationship. Two people, each focusing on what the other owes – the result is marital strife. And paradoxically, the surest way to lose one's personal happiness is to demand it as a right from one's spouse.

24 Of course rights exist; of course they are important. The Oral Law is full of discussions of individual's rights. But the point is that the focus is everything. In a perfect society, which is the inevitable result of meticulous Torah observance, individuals consider and live up to their obligations. When each person watches his obligations carefully, the rights take care of themselves. If no-one steals, everyone's right to property is assured automatically. If no-one interferes with anyone, everyone's freedom is the result. When people are givers, happiness results. When everyone is giving, everyone receives.

26 Just as the farmer plants seeds and tends them while the crop is yet a season distant, so too the person of faith plants in this world and knows that in another time and another season the fruits will result.

27 This is the path of maturity; but the immature mind is always seeking a "quick fix", immediate gratification. It is sobering to note that our generation is intent on "quick fixes". Things that demand time and patience are not popular. That which is not "instant" does not sell. A generation ago a simple cup of tea involved many steps – one first heated a teapot, then waited long minutes for the leaves to draw; the cup was heated before the tea was poured, and it had to be strained while being poured. Who brews tea now? Machines are advertised as superior because they perform millions of functions in milliseconds – not long ago the same functions took years to be done; these are soon considered slow because a newer model performs more in nanoseconds, and patience is a thing of the past.

28 The need for instant gratification is a symptom of immaturity, an infantile trait, and it stems in depth from the focus on self and the taking which serves that self. The long-forgotten art of patience is an excellent training for maturity and true depth, and it is a prerequisite for building a personality whose natural mode is giving.

There is another depth in the idea of obligation. "Gadol ha'metsuveh v'oseh... - Greater is he who is commanded and does..." We have a principle that one who does because he

is commanded is greater than one who acts spontaneously. This is counter-intuitive; surely spontaneity is greater? Surely if an action is generated within myself it is greater than an action performed because I am obliged from without?

30 One of the classic answers to this question is that when one is commanded to act, one is immediately confronted by resistance - one's own yetzer ha'ra, or lower self, steps in and says "Don't tell me what to do!" The ego, the "I", that deep root of the personality (and its spiritual core), wishes to assert itself, refuses to be subdued. Therefore, in order to fulfill a command one must overcome this inner resistance, and in doing so lies the secret of inner growth. Self-control is at the heart of all personal growth, and it is developed by the discipline required to obey. However, when one acts spontaneously there is no resistance to overcome and the action is relatively easy; it is not intrinsically an exercise in self-control and therefore has relatively little growth potential.

31 But there is more here than meets the eye. When one acts spontaneously, motivated only by that which arises within one's own consciousness, one is expressing oneself. That may be a great thing, but it can never be greater than the individual who is performing the act. At best, the act will be a full and true expression of the one who performs it. But when one fulfills a Divine command one is expressing the Divine! The person who acts in fulfilling a commandment is no less than a partner with the Divine; that person has locked into the infinite dimension and reveals in the world what the Divine Source of that action intends to reveal. The word mitzva is based on a root meaning "together", partners.

"Gadol ha'metsuveh..." - far greater is the one who acts because he is commanded!

32 The secret depth here is that in overcoming the private, limited self, because one overcomes that individual self, one arrives at a greater Self, one merits a closeness with the Source of reality.

37

אלא כך ביאורו, קשה מאד על האדם לשלח לחפשי את עבדיו, את קנינו ועמלו, ואף כי נפשו של העבד כמה לחירות, ועול השעבוד כבד עליו ביותר, אין האדון מרגיש בכל זה.

על כן נצטוו במצוה זו בשעה שיצאו בעצמם "מבית עבדים" בשעה שהרגישו בנפשם את שמחת החירות הגדולה, אותה שעה של יציאה מעבדות לחירות משעבוד לגאולה ומאפילה לאור גדול, היא השעה הכשירה והראוי לתפוס את הצד העליון "מקץ שבע שנים תשלחו איש את אחיו" וכענין שנאמר "וואתם ידעתם את נפש הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים" כך יבינו היטב את משמעות המצוה של שילוח עבדים בשעת יציאתם בעצמם מעבדות לחירות, אך לאחר הרגע הגדול של השמחה ורגשות הפורקן, הולכים הרגשות ומצטננים לאטם, ועד מתן תורה תהא המצוה הזאת קשה מתפיסת אנוש.

ובזה מבואר כמין חומר במה יצא מצות שילוח עבדים מכלל כל המצות להיות ישראל מצווים עליה כבר במצרים על אף שלא הי' נוגע להם שם למעשה. כי מכיון שקיום מצוה זו תלוי בהרגש חיוב שיעור העבדות שהי' כולה לה', ושיעור חיובה נלמד מהיקשא לעבדות שהי' להם במצרים בהיותם עבדי פרעה משועבדים בכל כחם וכל יכלתם כל הימים, אין מקום יותר מתאים לצווי זה כמו בעודם במצרים סובלים עול עבודתם אז יכלו להרגיש חיוב עבודתו יתברך תמורת פדיונם מבית עבדים וגם לדורות ימסרו לבניהם אחריהם בצויר יותר חושי כמה צריכים לעבדו בכל לב וכמה בהכרח משועבדים לו - כי לי בניי עבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים.

34

זה שתלה הנביא עונש הגלות על ביטול מצוה זו יותר משאר מצות, יכולים כעשיו לומר כי אין הכונה שזה הי' סוף ירידתם של כלל ישראל ותכלית שפלותם אשר בעבורה יצאו לגלות, אלא שזה הי' תחילת הירידה אשר סופה הי' אותן עבירות חמורות הידועות שגרמו לגלותן של ישראל, כי בהיותם מזלזלים בקיום מצוה זו אשר צורתה היא הבנת שיעור חיוב דביקות לעבודתו יתברך נתקן בזה קשר הדביקות ונסתרה דרך העלייה ומיד נפלו באין מעצור ירידה אחר ירידה, כידועים דברי הגרי"א ז"ל עה"פ במשלי ט"ו כ"ד אורח חיים למעלה למשכיל למען סור משאול מטה, וז"ל שם האדם נקרא הולך שצריך לילך תמיד מדרגה לדרגה ואם לא יעלה למעלה ירד מטה מטה ח"ו כי אי אפשר שיעמוד בדרגה אחת. עכ"ל. ומבחינה זו מיוחס הגלות לניתוק קשר דביקות העבודה השלימה הטמונה באי רגישות למצוה חמורה של שילוח עבדים הבנויה על הכרה חושית של כי לי בניי עבדים!

35

נתבאר במאמר הקודם שמ"ע של יצי"מ אינו שיתאמת ויתברר אצל האדם האמונה בהנסיים האותות והמופתים שזכו להם ישראל ביצי"מ. אלא שתכלית כל זה הוא "עבדות", החושב שהתכלית היא האמונה וה אצלו המטרה העיקר ותו לא מידי אין לו חלק בא"י ישראל, שבאמת תכלית הכל הוא עבדות. כל מעשה ומעשה של אדם נמדדת בזה עד כמה היא שייכת למדה של עבדות, ו"א בה במדה שמעשה זה מביא לידי עבדות בה במדה הוא נחשב ונערך. ואי שגם אמונה היא בחינה בזה, שע"י אמונתו הכרתו בה' באותותיו ונפלאותיו, בטובו הגדול וחסדו שהוא אין סוף, יבוא לידי "עבדות", אבל צריך שיציב לו האדם "עבדות" למטרת עבודתו, ובה ימודד תמיד מצבו, כל מצוות התורה סובבים הולכים רק על יסוד זה של "אדנות ועבדות", שזוהו יסוד כל המצוות.

36

רבינו ירוחם ז"ל בדחוי"מ ח"א דף קל"ג במאמרו על עבדות מציון ומראה מקום לגמי הגיגה ט: מאי דכתיב ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלקים לאשר לא עבדו, היינו צדיק היינו עובד אלקים היינו רשע היינו אשר לא עבדו, אי"ל עבדו ולא עבדו תרווייהו צדיקי גמורי ניהו ואינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד, אי"ל ומשום חד זימנא קרי ליה לא עבדו אי"ל אין צא ולמד משוק של חמרין עשה פרסי בזוזא חד עשר פרסי בתרי זוזי עכ"ל הגמי וע"ש. והראה הוא ז"ל מזה עד כמה אינו עבד עד שהי' כולו ברשות רבו ופעם אחת משנה כל המצב ע"ש. ויש לבאר עד כמה באמת טמון בביאור זה של הפסוק כל מצות העבדות לה'. כי באמת צ"ב הא גופא בשוק של חמרין למה משלמין כפליים בשביל פרסה אי יתירה ועי מהרש"א שם. והיוצא מדבריו כי עשר הפרסאות הוא מהלך יום אחד ואם רוצה להוסיף באותו זמן עוד פרסה צריך כבר למהר הליכתו מתחילת היום ומתאמץ ועמל כל היום יותר בשביל פרסה זו

ושפיר לוקח בשביל זה כפליים, ודייק. וא"כ בהנמשל צריך לומר הכונה שלומד מאד ואחד פעמים באותו זמן שהאחר לומד מאה ובזה עושה בכל כחו וכל יכלתו ושפיר מקרי זה "עובד אלקים" ומשאי"כ זה שעשה בכח אבל לא בכל כחו צדיק גמור הוא אבל לא עבדו! ושבתם וראיתם לעתיד לבוא ההבדל הגדול והנפלא בין אלו שקיימו מצות כתיקון ואלו ששמעו היטב קול ה' מכרזת ואומרת כי לי בניי עבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים.

It is difficult to comprehend how a people that witnessed "signs and wonders in the land of the offspring of Cham"¹ could shortly thereafter demand of their redeemer, *What have you done to us?* Ramban comments that it seems unlikely that the same people who demonstrated faith in crying out in prayer to God (v. 10) could the next moment reject all the wonders that He had performed and declare, *It is better for us to serve in Egypt* (v. 12). Ramban, therefore, takes the approach that as the Jews stood facing the sea, they were divided in their faith. One group clung to Hashem and turned to Him in prayer, while another denied the wonders which they had seen and the prophecies they had been told. It is concerning this second group that Scripture states, *They rebelled by the sea, at the Sea of Reeds* (Tehillim 106:7). Ramban's explanation still leaves us with the fact that at least some of the Jews demonstrated an astounding lack of faith, when, only days before, after the slaying of the firstborn, the Egyptians themselves had exerted themselves upon the people to send them out of the land hurriedly, for they said, "We are all dying!" (Sh'mos 12:33).

40 **וישע משה את ישראל מים סוף.**
Moshe caused the Children of Israel to journey from the Sea of Reeds (ibid. 15:22).
He caused them to journey against their will, for the Egyptians adorned their horses with ornaments of gold, silver and precious stones, which the Jews found in the sea. Greater was the booty of the sea than the booty of Egypt, as it is written, "Wreaths of gold will we make for you, with points of silver" (Shir HaShirim 1:11).² Therefore, he [Moshe] had to make them travel on against their will (Rashi).

41 Chazal tell us that the revelation witnessed by a simple maidservant at the Splitting of the Sea was greater than that witnessed by Yechezkel HaNavi, who was shown the secrets of the Heavens!³ People who were in so exalted a spiritual state could, at the same moment, be so driven after earthly possessions that they had to be coerced into leaving the sea!
* We must conclude that witnessing awesome miracles and attaining great spiritual heights is not a guarantee that one will not fall prey to his base desires and inclinations. Such is the power of the yetzer hara.

Summary:

- Importance of freeing slaves
 - ◆ Reminder of our obligation to Hashem
 - Obligations make us givers
 - Obligations connect us to Hashem
 - Egypt- point of transition
 - ◆ Reminder of our obligations to others
 - Inspiration has to affect change
 - Inspiration is a gift from above
 - Egypt point of feeling
- Lessons:
 - ◆ Feel obligations toward Hashem
 - ◆ Act upon inspiration

ורק בשעה שיצאו ממצרים בשעה שרגש החירות פעם בלבם בכל עת, היה להם פתוח להבין את המצוה הגדולה של שילוח עבדים, וקיבלוה עליהם בלב שלם, והקבלה הזאת לא תמוז מזכרם לעולם, אף לאחר שרגשי החזרה והרוטמות ימוגו ויילכו.
ועל כן היתה התביעה כה חמורה אף כעבור דורות רבים מאז, כי זכרון נצח זה עובר מאב לבן לדורי דורות, (ואף מה שאמרה תורה "ואתם ידעתם את נפש הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים", אף הוא לא נאמר לירצאי מצרים כלבד, אלא לבנו ולבנינו עד עולם).

42 ויסוד זה נמצא בכמה מקומות, אי כסנתהדרין (י"ט ע"ב) "תוקפו של בועז ענותנותו של פלטי בן ליש" וכו' עוד (שם כ" ע"ב) אמרו "רבות בנות עשו חיל ואת עליה על כלנה, רבות בנות עשו חיל, זה יוסף, ואת עליה על כלנה, זה פלטי בן ליש" (שבת לו שאול את בתו לאשה, ולא קרב אליה שנים רבות, בידעו שנתקדשה לדוד), "פלטיאל שפלטו א-ל מן העבירה, מה עשה, נעץ חרב בלבו ובינה, אמר כל העוסק בדבר זה ידקר בחרב" (שם).

אמנם גם הוא הדבר "שפלטו א-ל" למעלה מדרך הטבע, אולם שאלו חז"ל "מה עשה" אין עושין גם אלא למי שעשה בעצמו הכל כדי להנצל מן העבירה, ומה עשה? נעץ חרב בלבו ובינה וכו', וכי החרב יכולה למנוע ממנו את העבירה, האין בידו לסלקה כל אימת שירצה, ומה עצה היא זו, אלא, רגע גדול הי' לו לפלטיאל, רגע שנתנוצץ בו רגש קודש וגמלה החלטה עזה בלבו "מי שנוסק בדבר זה ידקר בחרב", אבל יודע היה פלטיאל שלא יוכל לבטוח כי בכל עת ובכל שעה ירגיש כך, על כן "נעץ חרב", הליבו לאות זכרון לרגע הקדוש ההוא שעבר עליו ולהחלטה הנמצת שהחליט. זו עצה עמוקה היא וראוי הוא לנס בעבורה.

43 ואפשר לבאר בכך ענין הקשת, "והיה בענני ענן על הארץ (כשחלה במחשבה להביא הושך ואבדון על העולם, רש"י) ובראתה הקשת בענן, וזכרת את ברית אשר ביני וביניכם וגו'", (בראשית ט' י"ד). וצ"ב וכי הקב"ה כביכול לקשת הוא צריך להזכירו את בריתו, אלא לימדה תורה דרך ארץ, איך על האדם לחזק את החלטתו מלכת בקרבו בשעת התעוררות גדולה, למנוע לא תתבטל כעבור התעוררות הנלהבת, ע"י שיעשה לעצמו אות, זכר להתעוררות שהיתה בקרבו אי אז.

וכן אמרו (ע"ז י"ז) תניא אמרו עליו על ר"א בן דורדיא, שלא הניח וכו', בשעת הרגל דבר אמרה לו וכו', כך אלעזר בן דורדיא אין מקבלין אוהו בתשובה, הלך וישב בין שני הרים וגבעות, אמר, הרים וגבעות, בקשו עלי רחמים, וכו' אמר אין הדבר תלוי אלא בי, געה בכביה עד שיצאה נשמתו, יצאה בת קול ואמרה, ר"א בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא, בכה רבי ואמר, יש קונה עולמו בשעה אחת", "שעה אחת" כזו יש לכל אחד ואחד, והרבה "שעות" כאלו, אבל קונה עולמו בשעה אחת זה יש רק אחד מאלף, אדם שידע לנצל את השעה האחת של התעוררות ועי"כ לקנות את עולמו, ועל זה בכה רבי, אם יתכן נח כזה באדם, למה לא יזכה כל אחד לכך.
"וושמע יתרו" נח שמועה שמע וכו', קריעת ים סוף וכו', השמועה עוררתו עד ליתפך לגמרי להתגיר ולהכנס תחת כנפי השכינה, ואילו "אז נבהלו אלופי אדום אילי מואב יאחזמו רעי" נמוגו כל יושבי כנען", ג"כ נודעו לשעה "נבהלו" "יאחזמו רעי", ואיה איפה הם, ברישעם נשארו כמו שהיו.

If you were to make a list of all the things you did today, it might look like this: You wake up, exercised, showered, ate breakfast, made a phone call, read the newspaper, checked the weather forecast, got dressed, went to work, had pleasant moments with some colleagues and unpleasant ones with others, took a lunch break, had some productive meetings and some unproductive ones, went home, ate dinner, did a little paperwork, talked with your family, read a magazine, and went to sleep. Along the way, you had hundreds of trivial encounters and perhaps one or two meaningful ones.

Your life is made up of countless such bits and pieces. One day's worth may not seem like much, but add up the pieces day after day, year after year, and you end up with an entire life split into millions of fragments, with no connecting thread. What is wrong with that? Human beings naturally abhor fragmentation; it rattles our peace of mind, creating untold tension and anxiety. What's worse, these trivial activities are bound to overwhelm the very few truly significant events in our lives. Over time, the fragments pile up and begin to suffocate your soul. While your inner self craves focus, purpose, and direction, any stray experiences disturb its steady course. Is it any wonder that after forty or fifty years of slogging through such disjointed days, we wake up and suddenly wonder, "What have I done with my life?"

2 We all want to live a meaningful life, and we all consider our lives to be precious. Would it not follow, then, that each day is precious as well and each minute? After all, we constantly strive to make our mark on humanity, to contribute something worthwhile to our world. We never know when an opportunity to do so might present itself; shouldn't we be prepared at any moment?

You may have the best intentions and the greatest aspirations to accomplish great things, but when your day is filled with quotidian activity, you simply don't have room for anything else. With so many

hours devoted to earning a living, to eating and sleeping, to meeting your social obligations, how much time do you have left to satisfy your true needs, to pursue your higher goals? Amidst the clamor of your chaotic life, how can you hear the voice of your soul?

3 Obviously, it is impossible to eliminate your basic daily needs—you have to eat and sleep and make a living. So the only option is to find a thread that unites all your daily activities and sews all the fragments together.

This thread is the mission that G-d has asked you to fulfill: to refine yourself and every aspect of your life, from your intellect and emotions all the way down to the most mundane activities. Such focus has a twofold result: Everything in your life becomes united toward one end, eliminating the fragmentation, and even the smallest activity becomes infused with real meaning, since everything you do has a G-dly purpose.

How do you become G-dly? By connecting to your soul! And how do you connect to your soul? By giving it time. Instead of acknowledging your soul sporadically, at certain times and in certain places, you acknowledge it all the time, everywhere. You sanctify every moment of your life—not only while you are studying or praying or doing charitable deeds, but while you are eating and sleeping, at home or at work, while traveling or on vacation. Instead of carrying out your daily activities by rote, you discover the G-dliness within each of them.

4 When you awake in the morning while you are still lying in bed, think for a moment: What does it mean to be awake and alive? Begin each day with a prayer thank G-d for the new day. Acknowledge your soul and the vibrancy and fortitude it provides. Think about what you would like to accomplish that would make today a meaningful day. Train yourself to do this every morning and you will begin to see your life in a new, sharper focus.

6

עד כמה שנראה שהנקודה הזו פשוטה (הנקודה לזכור שיש כוונה לעולם כל הזמן). שאין דבר יותר ברור ממנה, כך דרישות של האדם מכך גדול. האדם יכול ללמוד תורה רוב שעות היממה, ולכרוף אחר משעשע חפץ רבני, ולקיים את כל ימצאות כולם קלה כבחמורה, ועם כל זאת האדם כמעט ואינן זושב כלל על הקב"ה, הוא אינו זוכר עם מי יש לו עסק, וכבר נתב החזו"א איגרת הדרכה מפורשת לאדם, וכסופה כתב ויהשיך לזכור לפני מי אתה עמל. כלומר אדם יכול להיות במל, ויש לו דרך ברורה והדרכות מסודרות, אולם השיך חסר אם לא זוכרים לפני מי אנו עמלים.

8

נצריך לעצמנו, בשעה שיוסף נפגש עם אביו, אילו פלאפון שלו היה מצלצל באמצע, הוא היה מרים אותו או שכחותו רגע לא היה מענין אותו כלום? יוסף נמצא כמערים, בזכר, שנים רבות כבדידות, ומגיע הרגע שהוא יוצא מן הבדידות, ונפגש עם אביו, ובי בזמן פגישתו עם אביו יש לו זמן להתעסק בדברים אחרים? כן הצורה שיהודי אמרו הן הוא דבוק כל הזמן ממש בכורא עולם. סוף כל סוף הוא חי בעולם החומר, והוא מוכרח להתעסק עמו לפחות עסק פורתא, אולם הנפש קשורה כל הזמן לכורא עולם. הן בזמן עסקו ברוחניות, והן בזמן עסקו בגשמיות, לעולם הנפש לא מתנתקת מן הכורא עולם. גם בזמן שהוא מרים פלאפון הוא דבוק בכורא עולם, והוא לא מטיח את הדעת ואת ההתקשרות הפנימית לכורא עולם ככל עה ובכל שעה, זו הצורה שיהודי צריך להיות בה. זה הקשר האמתי והיחודי שיש לאדם בעולם, את המשפחה האדם עוזב וים אחד וניצאר לבד. הקשר היחודי שיכול האדם להחזיק הן בעולם הזה והן בעולם הבא, קשר שאין התנתקות ממנו. הוא רק הקשר עם הקב"ה. בן ערו אין

נמצא שאנו קרובים לקב"ה בכל סוגי הקרבה, אולם אנו רק יודעים שאנו קרובים. מה שחסר אצל רוב בניא, שהקרבה, זו רק ידע שיש כזו קרבה, אולם לחוש זאת בברוך. שאנו קרובים, לחוש שאנו קרובים לקב"ה במקום, לחוש שהקב"ה נצב בכל עת ובכל שעה ליד האדם, ובתוך האדם, לחוש שאנו בניו של מקום ממש, לחוש שאנו רעים של הקב"ה, זה מה שנחסר, הרי שאנו קרובים, אולם נחסרת הרגשת הקרבה כאופן מוחשי. בגשמיות הקרבה שלנו היא מוחשית ומרגשת, אולם ברוחניות, אנו יודעים שאנו קרובים, אולם לא תמיד חשים זאת כל כך.

7

ראים אומר לעצמו, וכו אינו זוכר לפני מי אני עמל כוראי שאני זוכר, ברור לי הדבר בבדידות נמורק שאנו עמל לפני יתיש, ככרי להבין מה המטות בכך ניתן משל לדבר, אדם יושב ליד השולחן, ולפניו מאכלים, בשר, תפוח אורז, וכד', הוא רואה את המאכלים, אולם בשעה שהוא הוצף לאוכלם, אומרים לו שאין נותנים לו רשות לכך. כאשר הוא שוב מבקש לאוכלם, משיבים לו מה חסר לך מדוע הינך צריך לאכול? הרי אתה יודע שיש את המאכלים, ואתה רואה אותם, ומה חסר לך אינו ברור הדבר שידע שיש אוכל, וראית האוכל, אינם משרביעים את הנפש. כל זמן שהאדם רק יודע, והאיכול